

ترجمه: فاطمه وثوقی؛ دانشجوی دوره دکتری جغرافیا

دانشگاه فردوسی مشهد

شماره مقاله: ۴۱۶

روند مطالعات فلسفی - نظری در جغرافیا^۱

Fatemeh Vossoughei; Geography doctoral candidate

Ferdowsi University of Mashhad

The Process of theoreticophilosophical studies in Geography

Theoretical discussions are foundation of science.

Recently several theoretical and philosophical controversies have been done in geography and have brought about a background for acquainting students of geography with ideas and theories of the thinkers of this branch, but students generally are faced by many difficulties in learning these problems. Some of them are;

- 1) Transposition of time in theoretical and philosophical discussions.
- 2) Scientific origin of these controversies from which branch of science has the geography got its philosophical discussions.
- 3) The origin of theoretical and philosophical ideas.

This article is a subtracted of Paul Claval's *geographie humaine et economique contemporaine*.

It appears that the article will be able to answer extently above questions.

۱- باتشکر از اساتید محترم آقای دکتر پهلوی یزدی و آقای دکتر سیروس سهامی که راهنمایی و مساعدت بی دریغ فرمودند.

بحثهای تئوری و نظری زیربنای هر علمی است. در سالهای اخیر مباحث متعدد نظری و فلسفی علم جغرافیا توسط اساتید فن صورت گرفته است^۲ و زمینه آشنایی دانشجویان و دست‌اندرکاران علم جغرافیا را با اندیشه‌ها و نظریات بزرگان این علم فراهم آورده است.

اما دانشجویان عموماً با مشکلات متعددی از نظر درک و فراگیری همه جانبه مسائل تئوری و فلسفی مواجه بوده‌اند. بخشی از این مشکلات را می‌توان به شرح زیر دسته‌بندی کرد:

۱- مسأله تقدم و تأخر زمانی در بحثهای فلسفی و تئوری

۲- منشأ علمی این مباحث؛ جغرافیا هر یک از مباحث فلسفی خود را از کدام علم گرفته است؟

۳- خاستگاه اندیشه‌های تئوری و فلسفی

متن حاضر گزیده‌ای است از کتاب «جغرافیای انسانی و اقتصادی معاصر»^۳ نوشته پرفسور پل کلاوال استاد دانشگاه سوربن که به نظر می‌رسد تا حد زیادی پاسخگوی سؤالات فوق است. نگارنده به عنوان یک دانشجو که خود درگیر مسایل ذکر شده می‌باشد، تصمیم به ترجمه چکیده مطالب این کتاب گرفت. امید است این امر برای دانشجویان راهگشا باشد و باب بحثهای جدیدی را باز کند. در این خصوص یادآوری چند نکته لازم است.

۱- اصطلاحات علمی به طرق مختلف در زبان فارسی ترجمه شده است و بسیاری از آنان هنوز جایگاه حقیقی خود را نیافته است.

۲- اسامی برخی از اشخاص با چند املاء فارسی ترجمه شده و رواج یافته‌اند مانند کارل ساور یا کارل سوئر C.SAUER برای جلوگیری از اشتباه در کنار اسامی افراد، املاء لاتین آن نیز آورده شده است.

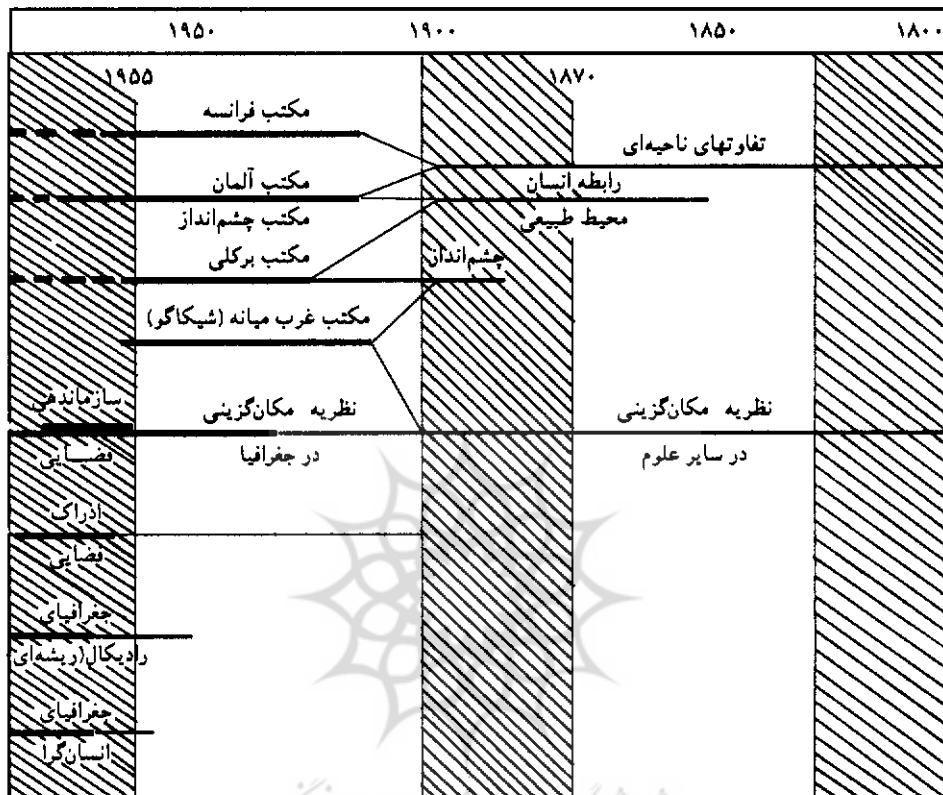
۳- ممکن است اصطلاحات ترجمه شده توسط نگارنده مورد تأیید دیگران نباشد. بطور مثال اصطلاح Caméralistes که به معنای «عالم اقتصادی است که توجه به درآمد و عواید عمومی دارد»^۴ و تحت عنوان درآمدگرایان ترجمه شده است. امید است در این راستا نیز از نظرات اساتید فن استفاده و باب بحث و تبادل نظر گشوده شود.

۲- بخصوص می‌توان به آثار متعدد جناب آقای دکتر حسین شکویی و دکتر یادا... فرید در این زمینه مراجعه کرد.

3- PAUL CLAVAL, géographie humaine et économique contemporaine, P.universitaires de France, 1984.

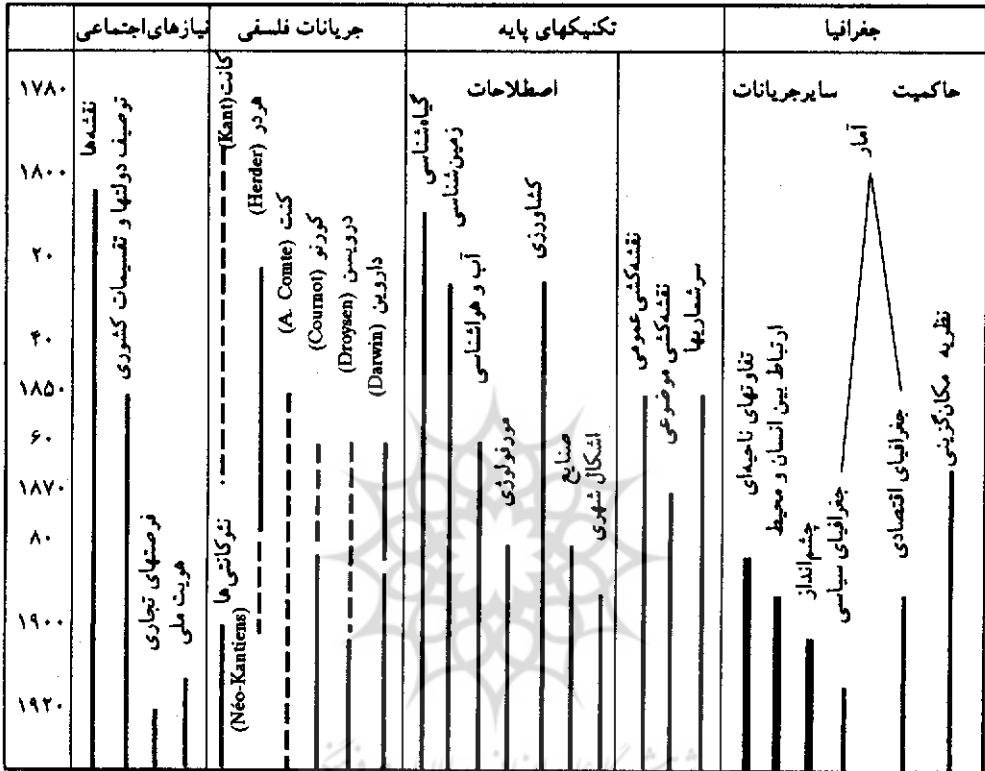
۴- عباس آریانپور کاشانی، فرهنگ کامل انگلیسی - فارسی، جلد اول.

شکل شماره ۱: دوره‌های تغییر و ثبات در تحولات جغرافیای انسانی

پرونده‌های علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

شکل شماره ۲: شرایط تحول در جغرافیای انسانی قرن نوزدهم

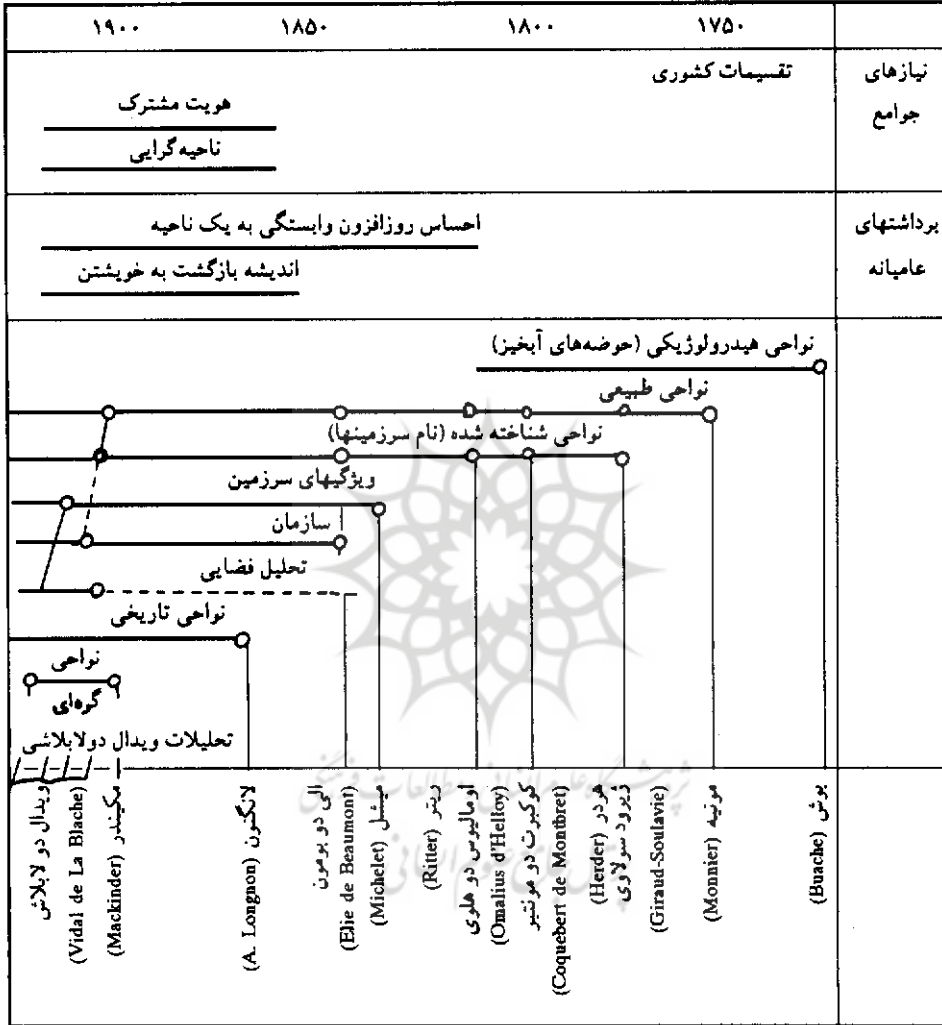

پایه‌های تحول در جغرافیای انسانی
 پرتال جامع علوم انسانی

شکل شماره ۳: شرایط تحولات جغرافیای انسانی در طی نیمه اول قرن بیستم

	۱۹۰۰	۱۰	۲۰	۳۰	۴۰	۱۹۵۰
نوآوری تکنیکی	<u>عکسهای هوایی</u>					
نیازهای جامع	<u>فعالیت‌های اقتصادی</u> <u>هویت ملی</u> <u>نگهداری ذخایر</u> <u>برنامه‌ریزی ناحیه‌ای</u>					
جهت‌گیریهای علوم اجتماعی	<u>نظریه پخش</u> <u>فرهنگ‌گرایی</u> <u>کارکردگرایی</u>					
جریان‌های جدید فلسفی	<u>برگسن (Bergson)</u> <u>انقلاب محافظه‌کارانه</u> <u>مکتب مارکسیست فرانکفورت</u> <u>پوزیتیویسم منطقی</u>					
مکتب‌های جغرافیایی	<u>مکتب فرانسوی جغرافیای ناحیه‌ای</u> <u>مکتب روسی جغرافیایی</u> <u>مکتب آلمانی چشم‌انداز</u> <u>مکتب غرب میانه (شیکاگو)</u> <u>مکتب برکلی</u>					

شکل شماره ۴: تحول نظریات ناحیه‌ای در فرانسه

شکل شماره ۵: تحول جغرافیای آلمان در طی نیمه اول قرن بیستم

۱۹۶۰	۱۹۵۰	۱۹۴۰	۱۹۳۰	۱۹۲۰	۱۹۱۰	۱۹۰۰
مکتب چشم انداز			مکتب چشم انداز			در جستجوی مفاهیم جدید
لوترساش شون Lautersach Schwind بازگشت به اندیشه ۱۹۲۰			بانیس پاسارژ کرب (Banse) (Passarge) (Krebs)			فضای حیاتی راتزل (Ratzel)
تروول (Troll): بومشناختی	دوره ناسیونالیسم - سوسیالیسم		۱- نواحی، واحدهای چشم انداز		انقلاب محافظه کارانه	تیپهای منفرد هتتر (Hettner)
بویک (Bobek): چشم انداز		۲- چشم انداز: روح عینی		چشم انداز اشلوتر (Schlüter)		
هارتک (Hartke): و جوامع		۳- تناسب بین انسان و طبیعت از طریق زیبایی شناسی چشم انداز		نوع معیشت، هان (Hahn)		
		۴- فضای حیاتی، یک ضرورت بومشناختی و شیوه بیان یک ملت		جغرافیای سیاسی راتزل (Ratzel)		
			ژئوپولیتیک			جغرافیای اقتصادی: فردریش (Friedrichs)
			هاوس هافر (Haushofer)			اکولوژی فردریش (Friedrichs)
		اوترمبا (Otremba)				
		وبل (Waibel)				
			جغرافیای رادیکال			
			ویتفولگل (Wittfogel)			نظریه مکان گزینی
			کریستالر (Christaller)			وبر (Weber)
			تروول (Troll)			

شکل شماره ۶: مکاتب جغرافیایی امریکا در طی نیمه اول قرن بیستم

۱۹۵۰	۱۹۴۰	۱۹۳۰	۱۹۲۰	۱۹۱۰	۱۹۰۰
عصر مکاتب			در جستجوی اصول		
مکتب غرب میانه (شیکاگو) پلات R.S.Platt، ویتلسی Whittlesey، هارتشورن R.Hartshorne - کارتوگرافی و تحقیقات میدانی نقشه‌های کاربردی خاک - تجزیه و تحلیل کارکردی (مکتب کارکردگرایی) و جغرافیای سیاسی و اقتصادی - توصیف نواحی و ضوابط تقسیمات ناحیه‌ای مکتب برکلی کارل سوئر (کارل ساور) (C. C. Sauer) - فرهنگ به عنوان نوع معیشت - فرهنگ از نظر چشم‌انداز و صنایع - مناطق فرهنگی - پخش - مراحل به کاربری خاکها			جغرافیای انسانی از دید ژئومرفولوژی دیویس (W.M. Davis) محیط‌گرایی - سمپل (E. C. Semple) - هانتینگتون (E. Huntington) متدولوژی - کلمنت (Clements)		
حفاظت از منابع					
بازنمایی عامیانه از فضا رایت چکسن (J.K.Wright) (Jackson)					

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
 پرتال جامع علوم انسانی

شکل شماره ۷: تحولات عمده سالهای ۱۹۵۰-۱۹۶۰

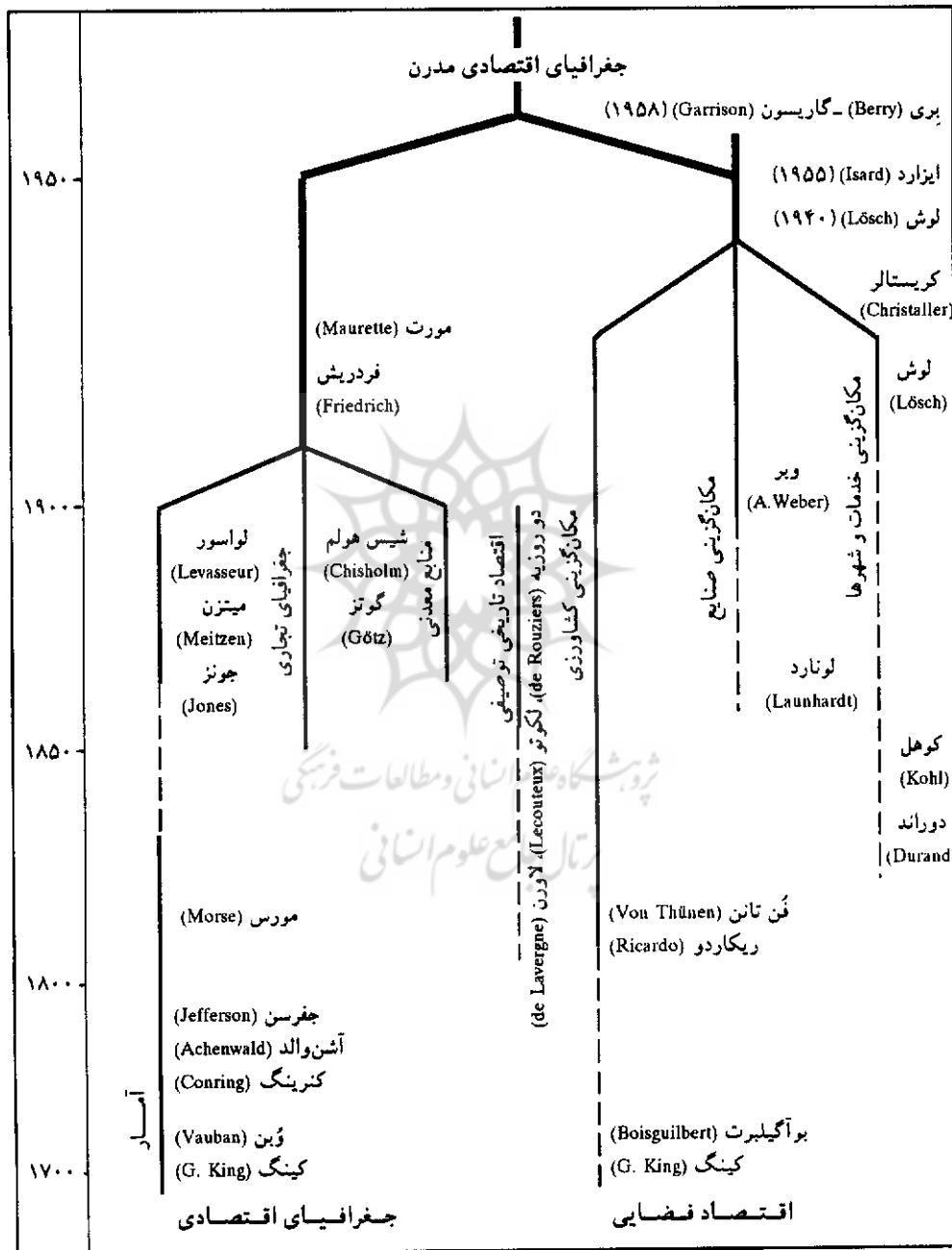
۱۹۶۰	۱۹۵۰	۱۹۴۵
نظریه سیستمها ماهواره	سبورتیک نظریه بازیه (کامپیوتر)، تجزیه و تحلیل آماری، نظریه گرافیک (نمودار)	کامپیوتر
نظریه کهن	مکتب رادیکال فرانکفورت معرفت شناسی انتقادی	پوزتیویسم منطقی اگزستانسیالیسم
جامعه شناسی سیاسی	مردم شناسی ساختاری فرانسه زبان شناسی مدرن نظریه ارتباطات	مردم شناسی فرهنگی امریکا مردم شناسی اجتماعی انگلستان
نظریه برون نمایی	علوم ناحیه ای تجزیه و تحلیل تشکیلاتی	نظریه جامعه شناسی پارسون نظریه مکان گزینی
گروه سوئدیهها جغرافیای نظریه گروه شیکاگو جغرافیای کمی گروه بریتانیا گروه فرانسه ادراک رفتاری عدم تکامل عقلی جغرافیای بوم شناختی	اقدامات نوآورانه فرانسویها سور (Sorre)، لو لانو (le Lannou)، چولی (Cholley)، ژورژ (George) اقدامات نوآورانه آلمانیها ترول (Troll)، بوبک (Bobek)، هارتک (Hartke) اقدامات نوآورانه آمریکاییها سوتر (Sauer)، هارتشون (Hartshorne) شفر (Shaefer) هاگراسترانند (Hagerstrand) (نظریه پخش) اولمان (Ullman) (ولت و آمد) گروه سیاتل اولمان، بری، گاریسون (Garrison)	جغرافیا
میانجی اکولوژی	لیندمن (Lindeman)	علوم طبیعی
محیط عدالت اجتماعی	توسعه نابرابر حفاظت از منابع	رشد اقتصادی برنامه ریزی شهری
		خاستهای اجتماعی

شکل شماره ۸: انواع تفسیرهای تحول جغرافیای انسانی در طی سه دهه (۸۰-۱۹۶۰)

تفسیر	۱۹۶۰	۱۹۷۰	۱۹۸۰
تفسیر اثبات‌گرایی	جغرافیای توصیفی قبل از اثبات‌گرایی	انقلاب کمی	پاراادایم نو جغرافیا بعنوان علم کمی اجتماع
تفسیر رادیکالی	جغرافیای ابتدایی	تحولات ناقص علمی شبه مفاهیم لیبرالی	جغرافیای متعهد تحولات انتقادی مفاهیم علمی پیش‌های انسان‌گرایانه و ایده آلیستی
جغرافیا علم اجتماع	علم طبیعی چشم‌انداز قلمروهای فرهنگی و نواحی	مدلهای اقتصادی نقش حمل و نقل	تجزیه و تحلیل اجتماعی - اقتصادی مفهوم ایدئولوژی اطلاعات - ارتباطات مدلهای استعاری در جامعه‌شناسی، مردم‌شناسی علوم سیاسی مدلهای متمرکز روی فرده (جغرافیای رفتاری)

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

شکل شماره ۹: ریشه‌های جغرافیای اقتصادی مدرن

شکل شماره ۱۰: جهت‌گیریهای جدید در تحقیقات اقتصادی

۱۹۸۰	۱۹۶۰	۱۹۴۰
مفاهیم پایه (مبانی) <u>نظریه ارزش</u> هیکس (Hicks) استرافا (Straffa)		
نظریه حق مالکیت دمتر (Demsetz)	نظریه سیستمهای غیر سرمایه‌داری ماس‌فرت (Mauss Firth) پولانی (Polanyi) دالتون (Dalton) سالیس (Sahlins)	
اقتصاد کلان اقتصاد کینزی		
تحلیل تعددگرایی هارود (Harrod) ایزارد (Isard)		
محاسبات سرزمین کوزنتسک (Kuznetsk)		
تجزیه و تحلیل داده - ستاده لئونتیو (Leontiev)		
اقتصاد بین‌المللی هکشر (Heckscher) سامونلسن (Samuelson) روئل (Raul) پریش (Prebisch) آهین (Ohlin) لئونتیو (Leontiev)		
اقتصاد توسعه		
بروک (Broek) فورنیوال (Furnival) نورکس (Nurkse) روستو (Rostov) میردال (Myrdal) فرانک (G. Frank) آمین (Amin) امانوئل (Emmanuel)	روزنستین - رودان (Rosenstein-Rodan) هیگنز (Higgins) پرو (Perroux) بودویل (Boudeville) فریدمن (Friedmann)	
نظریه قطبهای رشد		
ادغام اقتصادی بروکارد (Brocard) مارشال (Marchal) اربز (Erbes)		
اقتصاد خرد		
رقابت ناکامل جان روبنسون (Joan Robinson)		
نظریه سرمایه عمومی سامونلسون (Samuelson)		
نظریه مصرف‌کننده و هزینه حمل‌ونقل گری بکر (Gary Becker)		
برون نمایی مارشال (Marchal) شیکتو (Shigeto) سورو (Tsuru) رمی (Remy) دیویس (Davies) وینستون (Whinston)		

شکل شماره ۱۱: موضوعات اصلی در جغرافیای اقتصادی معاصر

۱۹۸۰	۱۹۶۵	۱۹۵۰
		فواصل بین مکانها الف - هزینه حمل و نقل سطح هزینه حمل و نقل هورر (Hover) ایزارد (Isard)
	ارزش سرمایه بری (Berry)	کریستالر (Christaller)
تأثیر فاصله	السون (Olsson)	لوش (Lösch) راونستین (Ravenstein)
		ب - هزینه اطلاعات نظریه نوآوری و پخش هاگستراند (Hägerstrand)
	نظریه برخورد میبلر (Meier) رمی (Remy) تورنگیس پرد (Torngquist Pred)	
	بُرد مکانی اطلاعات وستلی (Westly) مک لین (McLean) کلاوال (Claval)	
	اقتصاد سیستمهای مبادله‌ای کلاوال (Claval)	
اقتصاد کنترل اجتماعی فوکالت (Foucault)		پ - مکان یابیهای نسبی مدل جاذبه ریلی (Reilly) استیوارد (J.Q. Stewart) وارتز (Warntz) فورس (voorhees) ویلسون (Wilson)
		فضای سطحی نمایندگان اقتصادی و تصمیم‌گیرندگان سیمون (H. Simon) بولدینگ (Boulding) ولپرگولد (Wolpert Gould)
	سازماندهی اقتصادی و نظریه شرکتها مک نیی (Menee) هامیلتون پرد (Hamilton Pred) تورنکیست گدار (Törnquist Goddard)	
	نظریه مکان مرکزی بری (Berry)	کریستالر (Christaller)
	نظریه فضای شهری السون (Alonso) بری (Berry)	هارت پارک هایت برگس (Hoyt Burgess) (Hurt Park)
	ساختمانهای ناحیه‌ای بودویل (Boudeville) کلاوال (Claval)	

شکل شماره ۱۲: تحولات ادراکی در جغرافیای اجتماعی

۱۹۷۰	۱۹۶۰	۱۹۵۰	۱۹۴۰	۱۹۳۰	۱۹۲۰	۱۹۱۰	
<u>جغرافیای انگلیس</u>							جغرافیای اجتماعی
-----							جغرافیای انسانی
<u>مکتب فرانسه</u>							نوع معیشت

مکتب هلند							

مکتب آلمان							اثر گروهها بر روی چشم انداز

بوپک هارت							اشکال مکان در زندگی اجتماعی

مکتب انگلیسی-آمریکایی							جغرافیای طبقات اجتماعی

چرلی (Cholley)							مسایل اجتماعی

ژرژ (George) برونه (Brunet)							

ژویلارد (Juillard) فرمون (Fermont)							

جغرافیای رادیکال							

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

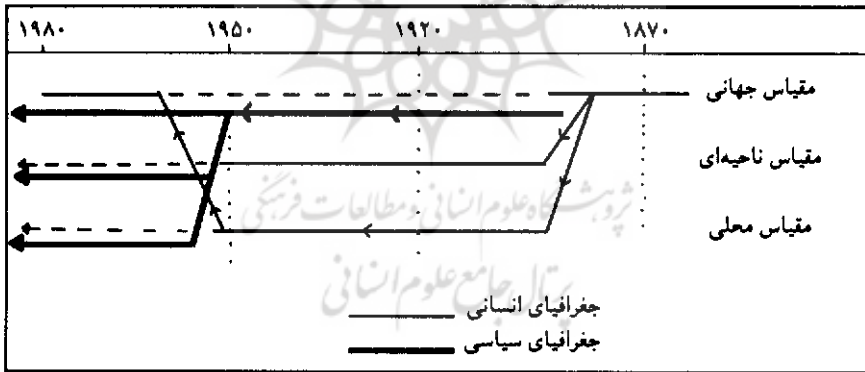
شکل شماره ۱۳: موضوعات مسلط در علوم اجتماعی

۱۹۸۰	۱۹۰۰	۱۸۰۰	موضوعات
	لو پلی (Le Play)		مطالعات میدانی
	مارکس (Marx)	تاریخدانان فرانسه	طبقات اجتماعی
دومونت (L. Dumont)	دو توکویل (De Tocqueville)		سیستم‌های اجتماعی
الیاس (Elias)	ویبر (Weber)	تونیس (Tonnie)	اشکال جامعه پذیری
	پارتو (Pareto)		انگیزه اجتماعی
اتزیونی (Etzioni)	ویبر (Weber)		سازماندهی (تشکیلات)
	مردم‌شناسی اجتماعی		ادغام اجتماعی
	دورکیم (Durkheim)	کنت (A. Conte)	سیستم‌ها و زیرسیستم‌ها
پارسونز (Parsons)	دورکیم (Durkheim)		نظریه موفقیت‌های اجتماعی
	لینتون مید (Linton Mead)		منطق فعالیت اجتماعی
الزن (Olson)		اقتصاددانان	تجربه و زندگی اجتماعی
شولتز برگر (Berger) (Schultz)			ایدئولوژی و زندگی اجتماعی
	ویر (Weber)	مارکس (Marx)	
	گرامسکی (Gramsci)		

شکل شماره ۱۴: منافع ملی در جغرافیای سیاسی

۱۹۸۰	۷۰	۶۰	۱۹۴۵	۱۹۲۹	۱۹۱۹	۱۰	۱۹۰۰	۹۰	۱۸۸۰	- مسایل جهانی مبتنی است به: ناسیونالیسم ایدئولوژی
										- توانایی بر پایه موارد زیر است: نیروی نظامی کنترل منابع کلیدی رقابت اقتصادی

شکل شماره ۱۵: جغرافیای سیاسی و جغرافیای انسانی: مقیاسهای متفاوت

شکل شماره ۱۶: شرایط توسعه جغرافیای سیاسی

۱۹۷۰ تا ۱۹۸۰	۱۹۵۰ تا ۱۹۷۰	۱۹۰۰ تا ۱۹۵۵		
تجزیه و تحلیل ایدئولوژیها نظریه عدالت نقد مارکسیستی بر علوم سیاسی سیاست جدید اقتصادی	جامعه‌شناسی	تزه‌های سیاسی قانون اساسی	علوم سیاسی	
		پایه‌های اقتصادی قدرت نظریه سازمان یافته رشد دولتها ژئواستراتژی	جغرافیای سیاسی دولتها	
برونگرایی محلی و سیاستهای شهری	روند ارتباطات پس‌خور	مطالعات بر روی انتخابات	نظریه روند سیاسی	
ساخت سیاسی				
ایدئولوژی			نظریه چهارها مسائل ادراکی	
عدالت اجتماعی دولت و آزادی				
مقیاس ملی، ناحیه‌ای و محلی	مقیاس ملی و ناحیه‌ای	مقیاس ملی	ویژگیهای غالب	

شکل شماره ۱۷: ریشه نظریه‌های کلاسیک جغرافیای سیاسی

۱۹۲۰	۱۹۰۰	۱۸۰۰
لواسور (Levasseur)	میتزن (Meitzen)	
بوومن (Bowman)		
قدرت متکی بر منابع		
مکیندر (Mackinder)		اندیشه‌های نظامی
راتزل (Ratzel)		ژئواستراتژی
تحلیل سازواره‌ای		
زیگفرد (Siegfried)		
جغرافیای انتخابات		

شکل شماره ۱۸: تحول جغرافیای فرهنگی

۱۹۸۰	۱۹۴۰	۱۹۰۰
مکتب پخش راتزل (Ratzel) مکتب فرانسه ماوس (Mauss) مکتب کارکردگرایی انگلستان مالینفسکی ایوانز پریچارد ماری داگلاس (Malinowski) (Evans-pritchard) (Mary Douglas) مکتب فرهنگی آمریکا بواس (Boas) کروبر (Kroeber) بندی (Benedict) مید (Mead) تحول گرایی جدید وایت (White) سالیس (Sahlins) مکتب اکولوژی راپاپورت (Rappaport) وایدا (Vayda)		
آلمان راتزل (Ratzel) پاسارژ (Passarge) هان (HaHn) فرانسه برونه (Brunhes) دفونتین (Deffontaines) پلیسیه (Pelissier) گورو (Gourou) گاله (Gallais) بریتانیای کبیر فلور (Fleure) داریل فورده (Daryll Forde) گاردن چایلد (Gordon Childe) ایالات متحده سوتر (Sauer) نیفن (Kniffen) دنوان (Denevan) سوفر (Sopher) میکسل (Mikesell)		
تفاوت ادراکات فرهنگی ابزار فن آوریهای اجتماعی ارزشها شخصیت راتزل (Ratzel) برونه (Brunhes) سوتر (Sauer) گورو (Gourou) گورو (Gourou) دفونتین (Deffontaines) سوفر (Sopher) برک (Berque)		

انسان شناسی

جغرافیای فرهنگی